

Följderna kan vara allvarliga om grundvattnet förorenas

Var noggranna på grundvattenområdena!

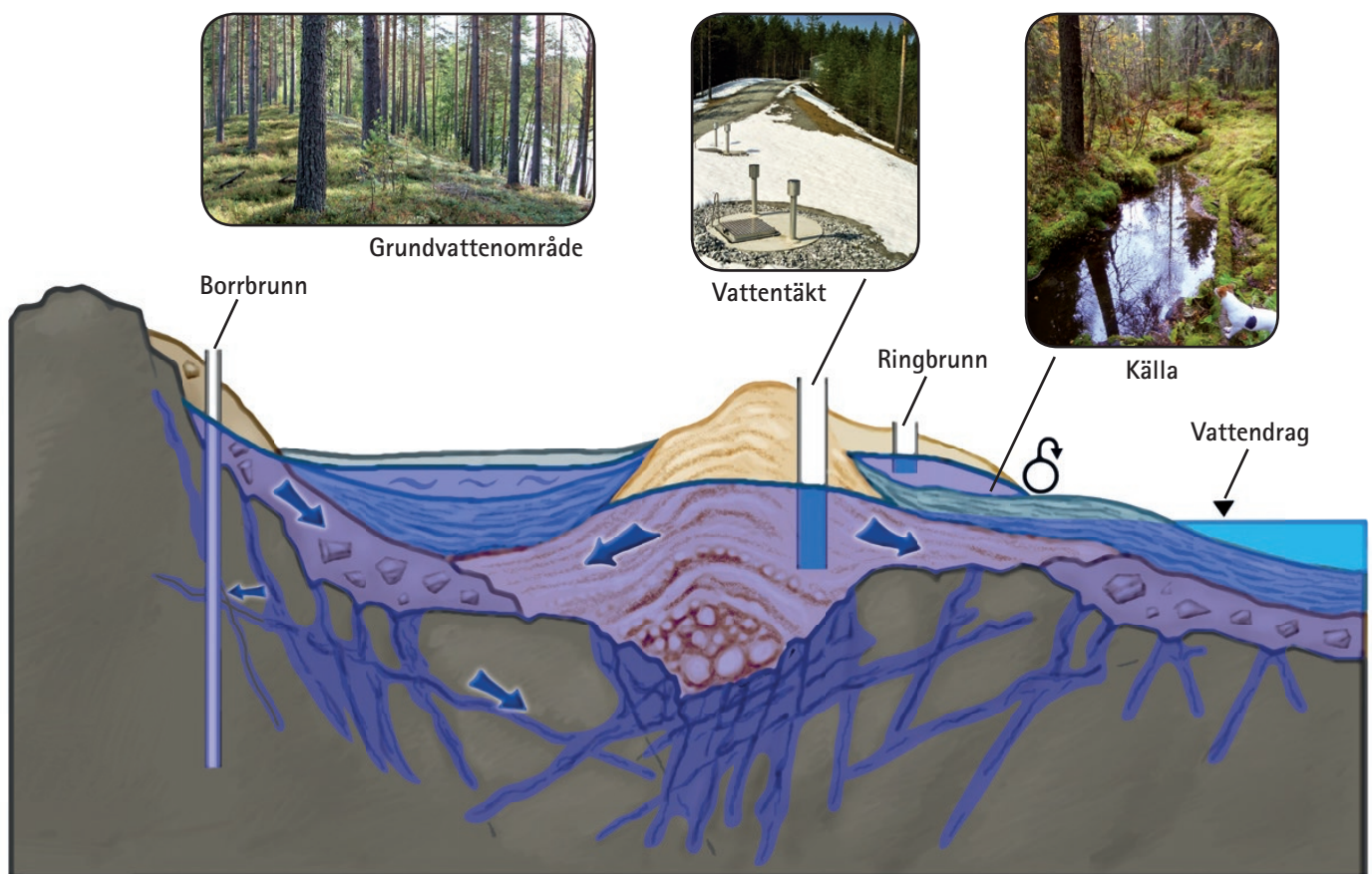

Uppvärmningssystem

Grundvattnet är vårt dricksvatten

Grundvatten bildas då regn- och smältvatten infiltreras i jordlagren. Det är vatten som fyller de öppna porerna i jordmånen och sprickor i berggrunden. Grundvatten förekommer djupt nere i jorden nästan överallt. De grundvattenreserver som är av största betydelse för vattenförsörjningen har klassats som grundvattenområden.

Över 60 % av det hushållsvatten som distribueras av vattenverken i Finland är grundvatten eller artificiellt grundvatten. Dessutom används hushållsvattensbrunnar allmänt i glesbygden. Grundvattnen måste skyddas, för att vi ska ha tillgång till dricksvatten av god kvalitet nu och i framtiden. Grundvatten som sipprar till ytan vid källor eller rinner ut till vattendragen, och vidare till sjöar påverkar också tillståndet.

Figur: GTK, Grundvattnets förekomst, illustration Harri Kutvonen Fotografier: Anne Petäjä-Ronkainen

	Berggrund		Strandavlagring		Grundvattnets yta
	Morän		Lera		Vattenflödets riktning
	Istidsavlagring (Ås)		Torv		Källa

Lagen förbjuder förorening av grundvatten

Miljöskyddslagen förbjuder förorening av grundvatten. Enligt förbudet får inte ämnen, energi eller mikroorganismer behandlas ett sådant sätt att grundvattnets kvalitet kan bli skadligt för hälsan. Den vars verksamhet har förorenat mark eller grundvatten är skyldig att rengöra den förorenade marken eller grundvattnet. De ämnen som förorenar grundvatten kan spridas på stora områden med grundvattnet. Det är svårt, långsamt och dyrt att rena förorenat grundvatten.

Också andra lagar och kommunernas bestämmelser tillämpas vid skydd av grundvatten.

Läckande behållare för eldningsolja kan förorena grundvattnet

Gamla behållare för eldningsolja och deras rörledningar kan så småningom frätas sönder, varvid det läcker olja från dem i jordmånen och vidare till grundvattnet. Läcka- get kan fortsätta länge utan att man lägger märke till det innan jordlagren kring behållaren och ibland också under byggnaden är förorenade. Försäkringen ersätter inte alltid kostnaderna för rengöring.

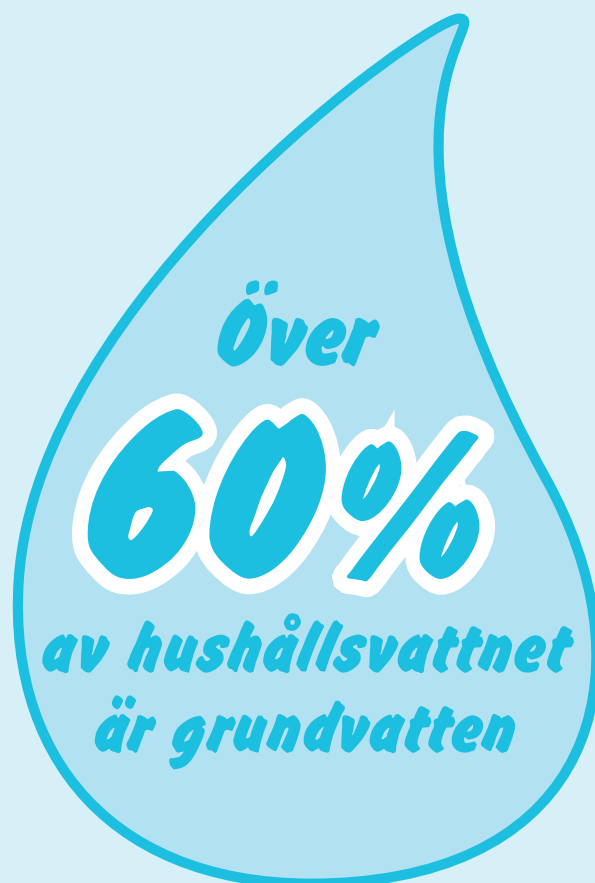
På grundvattenområden rekommenderas i första hand oljebhållare som placeras inomhus ovanpå marken. Behållare som placeras utomhus ska vara utrustad med dubbel mantel eller en tät skyddsbasäng, skyddad för regnvatten. Behållaren måste uppfylla fastställda krav och vara försedd med överpåfyllningsskydd. I vissa kommuner är underjordiska behållare helt förbjudna.

Kom ihåg att låta en av Säkerhets- och kemikalieverket godkänd aktör granska din underjordiska oljebhållare

inom tio år efter att den tagits i bruk. Därefter skall behållarens skick granskas med 2 - 10 års intervaller, beroende på behållarens kvalitet och konditionsklass. Lämna en kopia på granskningsprotokollet till räddningsmyndigheten. Kravet på att granska behållare är lagstadgat. Krav på granskning av bränsle- och kemikaliebehållare ovanpå marken föreskrivs i kommunernas miljöskyddsbestämmelser.

Uppvärmningsoljecisterner som har tagits ur bruk skall tömmas och rengöras, underjordiska behållare skall i regel också grävas upp ur jorden. Kommunens miljöskyddsbestämmelser ger föreskrifter för hantering av oljecisterner som tas ur bruk.

Be kommunens miljöskyddsmyndigheter om åtgärdsanvisningar om du misstänker att eldningsoljecisternen läcker. Om du upptäcker att det har läckt ut olja i jordmånen ska du utan dröjsmål kontakta nödcentralen (112), kommunens miljöskyddsmyndighet och ditt försäkringsbolag.

Energibrunnar kan också vara en risk för grundvattnet

Byggande och användning av brunnar för utnyttjande av jordvärme innehåller risker, vilka kan leda till förändringar i grundvattnets mängd och kvalitet:

- Smutsigt ytvatten kan komma åt att rinna rakt ner i grundvattnet på grund av dåligt tätade konstruktioner eller skyddsror.
- Borrning av hål i berget kan förorsaka förändringar i grundvattnets nivå och vattnets kvalitet.
- Läckage av värmeupptagningsvätskor kan smutsa ner grundvatten.

Ansökan om åtgärds- eller byggnadstillstånd som behövs för byggande av energibrunn lämnas till kommunens byggnadsövervakningsmyndighet. På grundvattenområde kan man förutom åtgärdstillstånd förutsätta tillstånd som avses i vattenlagen för byggande av energibrunn. Kommunens miljöskyddsmyndighet bedömer behovet av tillstånd för vattenhushållningsåtgärder eller överför tillståndsprövningen till NTM-centralen. Vattenlagens tillstånd ansöks hos regionförvaltningsverket och det skall bifogas till ansökan en utredning över andra energibrunnar, grundvattentäkter och hushållsvattenbrunnar, nedsmutsade markområden i närheten samt uppgifter om grundvattennivån och grundvattnets strömningsriktning.

Vissa kommuners miljöskyddsbestämmelser eller byggnadsordning innehåller förbud mot byggande av jordvärmesystem på grundvattenområde eller i närheten av vattentag.

Kontrollera regelbundet skicket på energibrunnar och rörledningar som är belägna på grundvattenområde. Använd en vätska som är så skonsam för miljön som möjligt för värmeöverföring. Vätskans skyddsinformationsblad innehåller information om vätskans beskaffenhet och dess skadlighet för hälsa och miljö.

Väg kostnader och risker mot varandra då du väljer uppvärmningssystem

Beakta inte enbart anskaffnings- och driftskostnader då du planerar uppvärmningssystem för din fastighet, utan beakta också eventuella miljörisker och ansvar vid eventuell miljöskada.

Ta reda på lokala bestämmelser

Kontrollera i kommunens miljöskyddsbestämmelser och byggnadsordning vilka bestämmelser gäller för oljecистерner och energibrunnar.

Foto: Mirjam Orvoma

Tilläggsuppgifter

Miljöförvaltningens öppna miljö- och geoinformations-tjänst är en gratis datatjänst, vars karttjänst Karpalo innehåller grundvattenområdets gränser och du kan kontrollera där ifall din fastighet är belägen på grundvattenområde www.syke.fi/avointieto (främst på finska). Allmän information om grundvatten hittar du på miljöförvaltningens webbplats www.miljo.fi/grundvatten.

Lantmäteriverkets karttjänst Paikkatietoikkuna (www.paikkatietoikkuna.fi) innehåller också avgränsning av grundvattenområdets gränser.

Företag som är godkända av Säkerhets- och kemikalieverket utför granskningar av oljecisterner. En förteckning över granskningsföretag och deras kontaktuppgifter samt anvisningar för säkrande av oljecisternens skick finns på Tukes webbplats www.tukes.fi/fi/Kuluttajille/Koti-ja-kodin-tekniikka/Oljylammityslaitteistot/.

På Lahden ammattikorkeakoulus projektsida för oljecisternrisker TANKKI (www.lamk.fi/projektit/tankki) finns ett flertal guider om underhåll och kontroll av oljecisterner och oljeeldningsaggregat.

Anvisningar för underhåll av oljeeldningsaggregat finns också på Oljebranschens Servicecentral Ab:s webbplats www.oljylammitys.fi/.

Miljöministeriets publikation ger anvisningar för utförande av jordvärmesystem och ansökan om åtgärdstillstånd. Publikationens uppgifter: Juvonen, J. och Lapinlampi, T. 2013. Energiakaivo – Maalämmön hyödyntäminen pien-taloissa. Ympäristöopas 2013. Miljöministeriet (www.ym.fi/julkaisut).

Centrala lagar, förordningar och beslut

- Vattenlagen 587/2011
- Miljöskyddslagen 527/2014
- Marakanvändnings- och bygglagen 132/1999
- Statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier 685/2015
- Handels- och industriministeriets beslut om oljeeldningsaggregat 314/1985
- Handels- och industriministeriets beslut om periodisk besiktning av underjordiska oljecisterner 344/1983
- Handels- och industriministeriets beslut om brännbara vätskor 313/1985

FINANSIERAD AV

Vattenverksföreningens
Utvecklingsfond

Vattenskyddsföreningen för
Vanda å och Helsingfors regionen rf

I SAMARBETE MED

GRUNDTVATTENBROSCHYRERNA KAN LADDAS NER PÅ ADRESSEN

www.ymparisto.fi/pohjavedensuojelu/esitteet